

“Тасдиқ мекунам”

Ректори Донишгоҳи миллии Тоҷикистон,
доктори илмҳои иқтисод, профессор
Хушваҳидов Қ.Х.

с. 2020

ТАҚРИЗИ

МУАССИСАИ ТАҚРИЗДИХАНДА

оид ба аҳамияти илмӣ ва амалии рисолаи Давлатов Ҳабибулло Сайфуллоевич дар мавзӯи «Хусусиятҳои эпидемиологии сироятҳои дохилибеморхонагӣ дар статсионарҳои травматологӣ ва оптимизатсияи чорабиниҳои пешгирӣ ва мубориза бо онҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои тиб аз рӯи ихтисоси 14.02.02 – Эпидемиология

Аҳамияти тадқиқот. Ба муваффақиятҳои ба даст овардашуда дар самти омӯзиши проблемаҳои сироятҳои дохилибеморхонагӣ (СДБ) ва дар беморхонаҳо ба таври густурда гузаронидани чорабиниҳои санитарӣ-гигиенӣ ва зиддиэпидемикӣ нигоҳ накарда, проблемаи СДБ ҳоло ҳам барои нигоҳдории тандурустӣ ҳоло ҳам актуалӣ боқӣ мемонад ва зиёни бузурги тиббӣ ва иҷтимоӣ ва иқтисодӣ ба бор меорад. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон СДБ яке аз сабабҳои асосии ба таври мустақим ё ғайри мустақим якбора баланд шудани арзиши табобати статсионарӣ мегардад, ки ин махсусан айни замон дар шароити маблағгузори ночиз таҳаммулнопазир аст, ҳамаи ин зарурати идома додани тадқиқоти проблемаҳои ҷанбаҳои санитарӣ-микробиологӣ ва эпидемиологиро муайян мекунад.

Маълум аст, ки ҳатто дар шароити рушди имрӯзаи илм, проблемаи сироятҳои фасодӣ-септикӣ (СФС), махсусан дар муассисаҳои соҳаи ҷарроҳӣ, хеле актуалӣ боқӣ мемонад. Таҳқиқотҳои қаблан нашршуда аз он гувоҳӣ медиҳанд, ки дар статсионарҳои ҷумҳурӣ хеле паҳн шудааст. Аҳамияти ин проблема дар маҷмӯъ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон якҷанд маротиба зиёд мешавад, зеро дар ин ҷо аксари муассисаҳои муолиҷавӣ ба

кадри кофӣ дорои биноҳои мучахҳази моддиву техникӣ нестанд, дар дастраскунии маводи дизенфексиониву антисептикӣ душворӣ доранд, дар ин ҷойҳо назорати санитарӣ-зиддиэпидемикӣ ва ин режим дар ҷойҳо хеле суст аст.

Ҳаллу фасли ин проблемаи СДБ бо он мушкил мешавад, ки истеъмоли беназорат ва беасоси антибиотикҳои доираи таъсирашон васеъ боиси полирезистентнокии штаммҳои микрофлораҳои шартӣ-патогенӣ ва тағйирёбии намуди сохтори этиологии бемориҳои дохилибеморхонагии фасодӣ-илтиҳобӣ мегарданд, ки дар ин ҷо энтеробактерҳои грамманфӣ бартарӣ доранд, онҳо нисбат ба препаратҳои антибактериалӣ ва антисептикӣ полирезистентнокӣ доранд.

Дар пайдошавии СДБ, бешубҳа, микрофлораи ҳақиқии беморхонагӣ аҳамияти беназир дорад. Афзудани СФС ба мушоҳида мерасад, ки онҳоро «штаммҳои дохилибеморхонагӣ» ба вучуд меоранд. Хусусияти дигари СДБ ин аст, ки онҳо на танҳо барои давлатҳо ва минтақаҳои гуногун, балки барои шӯбаҳои як беморхона ҳам хусусиятҳои махсус доранд.

Чунин проблемаҳои бисёрчанба, актуалӣ будани он барои муассисаи табобатии типҳо ва сатҳҳои гуногун коркард ва дар фаъолияти статсионарҳои травматологӣ татбиқ намудани чорабиниҳои муҳофизати зиддисироятӣ технологияи тиббӣ, ҳамчунин чорабиниҳои умумии профилактикаи СФС муҳим ва зарур аст.

Дар асоси гуфтаҳои боло, метавон гуфт, ки кори диссертатсионии Давлатов Ҳ.С. ба ҳаллу фасл кардани проблемаҳои илмӣ актуалӣ бахшида шудааст, ки мақсади он аз ошкор намудани хусусиятҳои эпидемиологии пайдошавии СДБ дар статсионарҳои травматологӣ бо коркарди тавсияҳо оид ба такмил додани чорабиниҳои мубориза ва профилактикаи онҳо иборат мебошад.

Робитаи мавзӯ бо лоиҳаҳои соҳаҳои дахлдори илм. Кори диссертатсионӣ дар доираи барномаи миллии «Стратегияи профилактика ва назорати бемориҳои ғайрисироятӣ ва травматизм дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2013-2023», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии

Тоҷикистон аз 3 декабри соли 2012, № 676 тасдиқ шудааст; Барномаи миллии «Профилактикаи травматизм ва такмили ёрии тиббӣ ҳангоми садамаҳо ва оқибатҳои онҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2010-2015», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 майи соли 2010, № 639 тасдиқ шудааст, таълиф шудааст.

Навгони илми татқиқот ва натиҷаҳои ҳосилшуда, хулосаҳои дар диссертатсия овардашуда. Дар асоси татқиқотҳои репрезентативии гузаронидашуда бо истифода аз усулҳои муосири эпидемиологӣ, микробиологӣ, иқтисодӣ ва омӯрӣ муаллиф нахустин бор дар Тоҷикистон сохтори муосири барангезандаҳоеро муайян кардааст, ки ба пайдошавии сироятҳои дохилибеморхонавӣ дар миёни беморони осебдида дар беморхонаҳои осебшиносӣ ва робитаи он бо давргардии микроорганизмҳо дар муҳити беморхона бо ошқорсозии сабабҳои пайдоиш ва паҳншавии онҳо вобаста мебошад. Микрофлори грам-манфӣ дар сохтори этиологии сироятҳои нозокомиалӣ дар беморони осеби равон мавқеи пешрафтaro ишғол мекунад. Бори аввал гирифтورشавӣ ба беморӣ ва сохтори СДБ дар беморхонаҳо муайян карда шуд. Хусусияти зухуроти клиникий сироятҳои нозокомиалӣ дар беморони осеби равонӣ оварда шудаанд. Хусусиятҳои эпидемиологии СДБ дар беморхонаҳои травматологӣ ошқор гардидаанд. Омилҳои хавф барои пайдоиши сироятҳои нозокомиалӣ дар муассисаҳои травматологӣ, ки бо такмили чораҳои пешгирикунанда алоқаманд нестанд, муайян карда шуданд.

Исбот карда шудааст, ки баёни нуктаҳои концептуалӣ дар диссертатсия ва шарҳу тавзеҳи дурусти натиҷаҳо ва хулосаҳо, истифода аз муносибатҳои муосири методологӣ, бо тасаввуроти эпидемиологияи муосир пурра мувофиқат мекунанд. Хусусиятҳои эпидемиологии шаклҳои гуногуни бемориҳои СДБ дар беморони травматологӣ баён шудааст: омилҳо ва гурӯҳи хатари беморон аз ҷиҳати пайдошавии СДБ дар статсионарҳои таҳқиқшаванда. Омилҳо хатари пайдошавии СДБ дар статсионарҳои травматологӣ инҳо буданд: вазнинии бемории асосӣ, ғаврият ва давомнокии гузаронидани чарроҳӣ, муҳлати дар давоми

чарроҳӣ ва пас аз чарроҳӣ будан, миқдори зиёди СДБ дар кӯдакони то дусола ва калонсолони аз 60 сола боло. Басомади беморшавӣ, сохтор ва хусусиятҳо эпидемиологии СДБ дар статсионарҳои травматологӣ.

Аҳамияти амалии натиҷаҳои ба даст овардашудаи диссертатсия барои илм. Дар натиҷаҳои тадқиқоти илмии Давлатов Ҳ.С. собит карда мешавад, ки: сиркулятсияи густурдаи микроорганизмҳои шартӣ-патогенӣ дар муассисаҳои травматологӣ аз вайрон кардани режими зиддиэпидемикӣ ва норасоии ташкил ва гузаронидани чорабиниҳои дезинфексионӣ ва стерилизатсионӣ гувоҳӣ медиҳанд.

Дар пажӯҳиш бори аввал дар Ҷумҳурии Тоҷикистон далелҳои зарари молиявӣ, иқтисодию иҷтимоӣ дар натиҷаи як ҳолати уфунати бемористонӣ дар статсионарҳои травматологӣ пешниҳод мешавад, ки маблағи 500 доллари амрикоиро ташкил мекунад. Зиёни молиявӣ аз СДБ бори гаронест дар буҷети статсионарҳои чарроҳӣ ва наздикони беморон.

Системаи мукаммали системаи чорабиниҳо ба гузаронидани комплекси чорабиниҳои санитарӣ- зиддиэпидемикӣ равонашуда, беҳтар шудани сифати расонидани ёри тиббӣ дар статсионарҳои травматологӣ ва кам шудани зиёни иқтисодӣ аз СДК-ро таъмин мекунад.

Аҳамияти илмӣ-амалии диссертатсия аз он иборат аст, ки дар асоси таҳқиқоти гузаронидашуда, тавсияи методӣ оид ба «Профилактикаи сироятҳои нозокомиалӣ дар статсионарҳои травматологӣ» таҳия гардида, пешниҳоди ратсионализаторӣ оид ба таъйид ва татбиқи дезинфектантҳои нав ва антисептикҳо дар статсионарҳои травматологӣ (№ 3613/R664 аз 15.02. с.2018.; № 3621/R672 аз 15.02.с.2018) коркард карда шуданд.

Натиҷаҳои пажӯҳиш дар фаъолияти амалии муассисаҳои таълимӣ-профилактикӣ, санитарӣ-эпидемиологии ҷумҳурӣ, дар фаъолияти амалии шӯъбаҳои травматологӣ дар пойгоҳи МД “Маркази ҷумҳуриявии клиникии осебшиносӣ ва ортопедӣ”, Маркази миллии тиббӣ ва БКШ № 3 ш. Душанбе татбиқ шудааст, ҳамчунин дар раванди таълимӣ-методии кафедраҳои эпидемиология, микробиология, иммунология ва вирусология, беҳдошт, кафедраҳои клиникии (чарроҳӣ, травматология,

ортопедия ва ҷарроҳии ҳарбӣ-саҳроӣ) МДТ “ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино” мавриди истифода қарор дода шудаанд.

Асоснокӣ ва эътимоднокии нуқтаҳои илмӣ, хулоса ва натиҷаҳо.

Эътимоднокии пажӯҳиш дар заминаи таҳлили асноди тиббии 7510 бемори дорой амалиётҳои ҷарроҳии гуногун, ки дар статсионарҳо дар давраи зикршуда муоина ва муолиҷа шудаанд, бунёд шудааст – ҳуҷҷати расмӣ ҳисоботи статсионарҳои травматологӣ дар давраи солҳои 2010-2014. Ҷоя дар асоси гузаронидани таҳлилҳои ретроспективӣ (солҳои 2010-2013) ва оперативии (с.2014) эпидемиологии динамика ва сохтори гирифташавӣ ба СДБ дар байни беморони травматологӣ дар давраи солҳои 2010-2014, омӯзиши таъсири сиркулятсияи микроорганизмҳо дар статсионарҳои травматологӣ дар сохтори этиологии СФС-и беморон бунёд шудааст. Эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқотро усулҳои муосири таҳқиқоти эпидемиологӣ, микробиологӣ, иқтисодӣ ва оморӣ тасдиқ мекунанд. Ҳаҷми маводи пешниҳодшуда ва сатҳи методи таҳқиқот барои ҳаллу фасл кардани вазифаҳо кофӣ аст ва эътимоднокии натиҷаҳои ба даст овардашударо таъмин мекунанд.

Нуқтаҳои илмӣ, хулоса ва тавсияҳо дар рисола ба таври эътимоднок баён шудаанд ва бо қарорди оморӣ ва истифода аз комплекси усулҳои иттилоотии илмӣ ва объективӣ тасдиқ шудаанд. Натиҷаҳои зиёда аз 6000 таҳқиқотҳои бактериологӣ омӯхта шуданд, ки имконият доданд, то сохтори этиологии барангезанда дар 503 бемор, ки дорой аломатҳои СДБ буданд, омӯхта шаванд. Иштироки қарордони тиббӣ дар раванди эпидемикии СДБ бо тарзи гузаронидани таҳқиқоти киштҳои бактериологӣ аз сӯроҳҳои бинӣ ва обшӯстаи дастҳои 120 бемор гирифташуда омӯхта шуданд.

Баҳогузорӣ ба муҳтавои диссертатсия, дар маҷмӯъ анҷом ёфтани он ва эродҳо нисбат ба таълифи рисола.

Қори диссертатсионии Давлатов Ҳ.С. аз муқаддима, шарҳу тафсири адабиёт, мавод ва методҳои таҳқиқот, 3 боби таҳқиқоти худӣ муаллиф, хулоса, тавсияҳои амалӣ ва феҳристи адабиёт иборат аст.

Диссертатсия дар ҳаҷми 149 саҳифаи матни компютерӣ таълиф гардида, дар диссертатсия 18 ҷадвал ва 6 расм мавҷуд буда, феҳристи адабиёт 206 номгӯй, аз ҷумла 129 адабиёт аз муаллифони ватанию кишварҳои ИДМ, инчунин 77 адабиёт аз муаллифони хориҷиро дар бар мегирад.

Диссертатсия дар сатҳи муосири методӣ таълиф шуда, нуқтаҳои асосӣ ва хулосаҳои диссертатсия дар замини маводи фаровони далелнок таҳия шудааст.

Муқаддима актуалӣ ва зарурати таълифи диссертатсияи мазкурро инъикос менамояд, мақсад, вазифа фаҳмо ва мушаххас баён шуда масъалаҳои дар диссертатсия овардашуда, ки дар диссертатсия ҳаллу фасл мешаванд, инъикос намуда, ба хулосаҳои дар натиҷаи таҳқиқот ба даст овардашуда мувофиқат мекунад. Навгониҳои илмӣ ва аҳамияти амалии таҳқиқот муайян карда шудааст.

Шарҳи адабиёт ҷанбаҳои асосиву муосири эпидемиология СДБ-ро, ки дар охири таҳқиқотҳои илмии бахшида ба омӯзиши СДБ дар статсионарҳои соҳаи ҷарроҳӣ ва зиёни тиббиву иҷтимоӣ ва иқтисодии аз онҳо расонандаро пурра инъикос мекунад. Дар шарҳи адабиёт таҳлили гирифтравӣ ба шаклҳои асосии нозологияи СДБ баён шудааст, сохтори этиологияи онҳо пешниҳод шудааст, сарчашмаҳои сироят, сабабҳои пайдошавии СДБ дар МТП дар статсионарҳои соҳаи ҷарроҳӣ ва ҷорабиниҳои профилактикаи онҳо тавсиф карда шудааст.

Дар боби «Мавод ва усулҳои таҳқиқот» муаллиф ба сифати объект, шӯбаи травматологияи Маркази осебшиносӣ ва ортопедиро интихоб намудааст, ки дар он танҳо ҷарроҳҳои нақшавӣ иҷро карда мешуданд; 3 шӯбаи травматологияи (шӯбаи осеби омехта ва ҷарроҳии фаврӣ, шӯбаи осебшиносии кӯдакона ва шӯбаи II раддодӣ)–и кафедраи травматология ва ортопедияи ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино дар пойгоҳи Маркази миллии тиббӣ, ҳамчунин шӯбаи травматологияи БКШ № 3, ки дар ин ҷо ҷарроҳҳои таъҷилӣ ва нақшавӣ гузаронида мешуданд.

Бо усули интихоби тасодуфӣ дар статсионарҳои травматологии таҳқиқшаванда картаҳои тиббии 7510 бемор омӯхта шуд, ки дар онҳо ҷарроҳҳои гуногун гузаронида шуда буданд. Ҳамагӣ аз ин интихоб 503 бемори мубтало ба СДБ муайян карда шуд.

Дар статсионарҳои травматологӣ бо тарзи таҳқиқоти санитарӣ-микробиологии 360 намунаи ҳаво, 3800 шустаҳо аз сатҳи объектҳои гуногуни муҳити беморхона, намунаҳои тарашшуҳоти ҷароҳат аз 492 нафар беморони гирифтори сироятҳои фасодию уфунӣ, 960 андудаҳо аз луоби бинӣ ва ҳалқум, 480 шустаҳои панҷаҳои дастҳо гирифта шуданд.

Таҳқиқот дар пойгоҳи озмоишгоҳи бактериологии ММТ гузаронида шуд. Бемороне, ки дар шӯъбаи осебшиносӣ таҳти табобати статсионарӣ қарор доштанд, таҳқиқ шуданд.

Таҳлили зиёнҳои иқтисодии дар натиҷаи СДБ пайдошуда дар муассисаҳои тиббии травматологӣ гузаронида шуданд, ки дар он ҷойҳо беморони мубтало ба СФС муолиҷаи статсионарӣ мегирифтанд. Барои санҷиш арзиши миёнаи 1 кат-рӯз дар ҳамин статсионар ҳисоб карда шуд. Барои баҳогузори кардан ба арзиши умумии дар статсионар будани бемор арзиши ҳосилшударо ба ҳисоби миёнаи рӯзҳое, ки бемори гирифтори СДБ дар статсионар буд, зарб мезананд. Ҳамчунин диссертант арзиши миёнаи доруҳои барои табобат дар статсионар истеъмолнамудаи бемори гирифтори СДБ-ро низ ҳисоб кардааст, арзиши миёнаи таҳлили гузаронидашудаи микробиологӣ, ҳамчунин усулҳои лабораторӣ-инструменталӣ ва шуоии таҳқиқот низ муайян карда шудааст.

Диссертатсияи Давлатов Х.С. дар заминаи натиҷаҳои таҳлилҳои ҳаматарафаи таҳқиқоти эпидемиологӣ ва микробиологӣ бунёд шудааст, ки бевосита аз тарафи муаллиф анҷом пазируфтааст. Натиҷаҳои таҳқиқот мувофиқи усулҳои маъмулии стандартӣ таҳти коркарди омӯрӣ қарор гирифтаанд.

Боби 3 ба омӯзиши гардиши микроорганизмҳо дар муассисаҳои трвматологии ш. Душанбе бахшида шудааст.

Дар натиҷаи гузаронидани таҳқиқот муаллиф сохтори этиологии микроорганизмҳои гардишкунандаро муқаррар, сарчашмаи сироят ва роҳҳо ва омилҳои интиқол ёфтани онҳоро, ки барои пайдо шудани СДБ дар байни беморони травматологӣ мусоидат мекунанд, муайян кардааст.

Муаллиф қайд кардааст, ки дар статсионарҳои травматологӣ гардиши микроорганизмҳои патогенӣ ва шартӣ-патогениро беморони дорои сироятҳои ҷароҳатҳои кушода, бо оризаҳои фасодӣ-септикӣ ва кормандони муассиса таъмин мекунанд, ки ин зарурати гузаронидани ҷорабиниҳои профилактикиро дар шуъбаҳо ва статсионарҳои травматологӣ ба миён меоварад. Ноқили микроорганизмҳо будани кормандони шуъбаи травматологӣ ба паҳншавии он дар ҳавои муҳити атроф ва биноҳои муассисаҳои тиббӣ таъсири амиқ мерасонад, дар ин маврид хатари афтидани сироят ба ҷароҳати пас аз ҷарроҳии бемор афзун мешавад.

Барои ташкили кор дар статсионарҳои травматологӣ маълумотҳо дар бораи ҳассосияти барангезандаҳои СФС нисбат ба антибиотикҳо ва химиопрепаратҳо хеле муҳим аст, ки онҳо барои интихоби ратсионалии усулҳои табобати СДБ заруранд. Диссертант ба хулосае меояд, ки дар муҳити атрофи статсионарҳои акушерӣ, ҷарроҳӣ ва стоматологӣ асосан *Staphylococcus*, *Streptococcus*, *E.coli*, *Ps. aeruginosa*, *Klebsiella*, *Proteus*, *Hafnia*, *Citrobacter*, *Serratia*, *Candida* гардиш мекунанд, онҳо дорои полирезистентнокии оӣ мебошанд (то 10 антибиотик), ки ин аз мавҷуд будани штаммҳои беморхонагӣ гувоҳӣ медиҳанд.

Дар *боби 4* натиҷаҳои таҳқиқоти сохтори этиологии СФИ дар беморони травматологӣ, муайян кардани сатҳ, сохтор ва сабабҳои гирифтورشавии беморони травматологӣ ба СДБ пешниҳод гардидааст. Диссертант қайд мекунад, ки дар байни штаммҳои ошкоршудаи барангезандаҳои СДБ беморони травматологӣ бештар энтеробактерияҳои грамманфӣ (67,9%) ба назар мерасанд, ки асоситаринашон протей (28,6%) в қаламҷаи кабудфасодӣ (19,8) мебошанд, вазни ҳолиси микрофлораи граммусбат – 21,2% аст.

Муаллифи диссертатсия таъкид кардааст, ки сатҳи нисбатан баланди сироятнокшавии дохилибеморхонагӣ дар байни беморони травматологӣ дар БКШ №3 -8,0% ва ММТ-6,5% аст, ки ба фаъолияти махсуси онҳо ва ҷарроҳҳои фаврӣ вобастагӣ дорад. Сатҳи пасттарин дар МД МҶКОО - 5,7% ба назар расид, ки дар ин танҳо ҷарроҳҳои нақшавӣ анҷом дода мешаванд. Дар ҳама статсионарҳои таҳқиқшаванда миқдори беморони травматологӣ аз 5,7% то 8,0% буд, ки ин хусусияти кори нокифоя дар самти ҷорабиниҳои профилактикӣ ва зиддиэпидемикиро нишон медиҳад.

Шаклҳои нозологии бештар дучоршавандаи сирояти дохилибеморхонавӣ дар миёни беморони травматологӣ инҳо буданд: носурҳои лигатурӣ (аз 23,4 то 27%); хуномоси фасоддор (аз 13,7 то 19,1%); фасодгирии ҷароҳат (аз 12,6 то 18,5%). Бартари шаклҳои паҳншудаи сироятхоро дар беморони травматологӣ (23,5 - 33,9%) қайд кардан зарур аст, ин аз кори сусти бақайдгирӣ ва баҳисобгирии навъҳои мавзеи сироятҳои дохилибеморхонагӣ гувоҳӣ медиҳад.

Омилҳои хатари пайдошавии сироятҳои фасодию уфунӣ инҳо мебошанд: намуди ҷарроҳӣ (таъҷилӣ ё нақшавӣ), вазнинии бемории асосӣ ва мураккабии ҷарроҳӣ, таъҷилӣ будан ва давомнокии ҷарроҳӣ, давомнокии дар давраҳои қабл аз ҷарроҳӣ ва баъд аз ҷарроҳӣ қарор доштани бемор, синну сол ва ҷинси беморон.

Дар хотимаи боб таҳлили иқтисодии гузаронидашуда имкон дод, ки зиёни умумии аз сироятҳои дохилибеморхонавӣ ба беморхонаҳо расонидашаванда муайян карда шавад. Дар маҷмӯъ арзиши муолиҷаи 1 ҳолати сирояти дохилибеморхонавӣ, ки аз маблағҳои бучетӣ ва маблағҳои хешовандони беморон иборат мешавад, дар шӯъбаҳои БКШ №3 - $420,0 \pm 3,4$, дар МД МҶКОО - $409,0 \pm 2,5$ ва дар ММТ- $414,3 \pm 2,7$ доллари ИМА-ро ташкил медиҳад.

Боби 5 ба оптимизатсияи маҷмӯи тадбирҳои пешгирӣ ва зиддиэпидемиологӣ оид ба пешгирӣ ва мубориза бо СДБ дар беморхонаҳои травматологӣ бахшида шудааст.

Дар хотима диссертант маълумотҳои пешниҳодшударо ҷамъбаст намуда, асоснокӣ ҳулосаҳо ва натиҷаҳоро нишон медиҳад.

Ҳулосаҳо пурра асоснок карда шудаанд ва мантиқан аз натиҷаҳои ҳосилшуда бармеоянд.

Фишурдаи диссертатсия дуруст таҳия шуда, ба нуқтаҳои асосии диссертатсия мувофиқат мекунад ва тибқи талаботи КОА ҚТ таълиф шуддаст.

Тасдиқи натиҷаҳои асосии напшурдаи диссертатсия дар напшриҳои илмӣ.

Рисоли илмӣ ба таври васеъ таъйид шуда, натиҷаҳои он дар конференсияҳои сершумори илмӣ-амалии байналмилалӣ, росиягӣ ва ҷумҳуриявӣ гузориш шудаанд.

Муаллиф 26 таълифоти илмӣ дорад, ки аз онҳо 5 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи КОА назди Президенти ҚТ нашр шудаанд, 1 тавсияи методӣ ва 2 пешниҳоди ратсионализаторӣ.

Оид ба муҳтавои рисолаи илмӣ ва таълифи он эродҳои принсипиалӣ ба истиснои хатоҳои грамматикӣ, услубӣ ва маъноӣ нест. Фишурдаи рисола ва қорҳои илмӣ напшурда нуқтаҳои асосӣ в ҳулосаҳои таҳқиқоти иҷрошударо пурра инъикос мекунанд.

Ҳулоса

Диссертатсияи Давлатов Ҳабибулло Сайфуллоевич «Ҳусусиятҳои эпидемиологии сироятҳои дохилибеморхонагӣ дар статсионарҳои травматологӣ ва оптимизатсияи чорабиниҳои пешгирӣ ва мубориза бо онҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзоди илмҳои тиб тадқиқоти илмӣ-квалификасионии анҷомёфта аст, ки дар он дар асоси тадқиқоти аз тарафи диссертант анҷомдодашуда проблемаи тақмили чорабиниҳои профилактикии СДБ дар статсионарҳои травматологии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳаллу фасл карда шудааст.

Аз ҷиҳати навгонӣ ва ҳаҷми таҳқиқот, аҳамияти назариявӣ ва амалии диссертатсия ба талаботи фасли 10, банди 163-и «Низомнома дар бораи

тартиби додани унвони илмӣ» КОА назди Президенти ҶТ аз 26-уми ноябри соли 2016, тахти №505 қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои тиб аз рӯйи ихтисоси 14.02.02 – эпидемиология талаб карда мешавад, ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори сарфароз шудан ба ин унвони илмӣ мебошад.

Такриз дар ҷаласаи Шӯрои олимони факултети тиббии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон муҳокима ва тасдиқ карда шуд (Протокол № 3 аз 23 ноябри соли 2020).

Муовини раиси Шӯрои олимони факултети тиббии
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон,
номзади илмҳои тиб

Р.А. Турсунов

Мутахассис:

дотсенти кафедраи эпидемиология ва бемориҳои
сироятӣ факултети тиббии
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон,
номзади илмҳои тиб, дотсент

Қ.М. Қурбонов

Котиби илмии Шӯрои олимони факултети
тиббии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон,
номзади илмҳои тиб, дотсент

А.Р. Ахмедова

Имзоҳои Р.А. Турсунов, Қ.М. Қурбонов ва А.Р. Ахмедоваро тасдиқ
мекунам.

Сардори раёсати кадрҳои ДМТ

Э.Ш. Тавқиев

Суроғаи почта: 735001, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 17